

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSEGI ÉS KÖRZETI EGYLETE ÉS AZ UDVARHELYMEGYEI ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI DÍJAK: Égtes évre 4 Ft. Félévre 2 Ft. Negyed-
évre 1 Ft. Papok, tanítók és községi elöljáróknak egyszé-
s írt. a havi-egyetlen tagoknak, községi és körzeti elöljáróknak 2 írt.
50 kor. — Egy példány ára 8 kor.
Megjelenni hotoknál egykoron csaknap.

Feliratok megküldésére és kiadási megjelölésre
B E T E G H P Á L

Hivatalos hirdetések 100 szög minden sor 3 kr, azonnali, 1 kr
még többet, ha a hirdetés 3 kr, azonnali, 1 kr
közvetlen. — Helyiügylet minden 30 kr. — Nyilatkozat sor 20 kr.
Hirdetés és nyilatkozat alá előző hirdetés.
Hirdetést és lap részére előfordul mindenki írod.

BERKENKÉZTETŐSÉG ÉS KIADÓVÁLTAL B E T E G H P Á L

Könyvnyomdája és könyvtárája (Kossuth-pálya), hova minden e lapot érdeklő közlemény, előzetesek és hirdetések intézendők.
Kisvárosi úton 10. sz. ház.

Egy lépés a szél felé.

Mint a futlábuk ceanduló vészárharg figyel-
menetű szava, úgy hangzik nap-nap után minden-
felől az a panasza, hogy széky népnék szá-
zával vándorol Romániába: maga és családja
számára betetőv falaját megszerzén. A mi
keves ingó-bingó jószágja van eladja, föld-
csekkjét mára biza, a begyült összeggej pedig
megyen az igéret földére, a honnan nagyon
sokan megvnyólt testtel, szakalozott ruhával,
úgy árva krajcar nélkül térnek vissza szá-
mtalan estben.

Ha e szomorú állapotra gondolunk, önkény-
telenül ajuknkra jó a kérdés: mi adja kezeke
székely testvéreinknek a vándorbotot? S a
felelet relesse e pár szóból áll a szegény-
ség és vele járó nélkülözés.

Tagadhatlan, hogy a kívándorló szegény
emberek gyakran nagy példányok között van-
nak kivéve, de vajjon a munkáskéz nem kap-
hatná-e meg titton is munkája bért, mikor
általános a pánusz munkáshány miatt? Bizony-
nyára megkaphatná. Romániában időnként —
kivált ha munkáshány mutatkozik — nagyobb
napibért igérnek; a mi ugyan gyakran csak
igéretnek marad, de azért a tájékozatlan és
tapasztalatlan nép kap rajta s jó reménység-
gel megy az igéret tele. Azért első sorban ezt kell
megakadályozni mihaltán, mert egy-egy ilyen
ut tönkre tesz szegényben népünknek előbbi
évi keresményét is. Ezeknek tudatában ismét
az a kérdés áll előttünk: mit tegyünk hát?...
mert birtok van nálunk; de az a keves
annyira meg van oszalva, hogy alig akad, vagy
nincs egyetlen székely ember is, kinek
valami kis földcsekkje ne volna. Nézetünk
mint legjobb orvosok, az lenne, ha gazdálko-
dásunkat intenzívebb tennék.

Vesszük be különösen a fiatal nemze-
dékut a gyümölcsözöb gazdálkodásba. Mutas-
sunk utat és módot, hogyan lehet kis területű
is tisztességes jövedelmet húzni.

Ezen észmeinek megvalósítására felnöttek-
nél a megyei Gazdasági Egylestiek, kiknek egy-
es felállítandó gazdasági ismételő iskolák vannak
hivatva. Az ismételő iskolák helyes és a mi
agrár viszonyainknak megfelelő szervezése által
hiszem, hogy kimozdívják földművelőinket a
régí maradásig kemény vaspánczélati közül.
Ugy, de egy nagy hiány lesz ezentén is, az

vezetésen, hogy a mezőgazdasági munkálko-
dásra gazdasági ismételő-iskoláink mellett nincs
meg a szükséges nagyságú terület s így a leg-
jobb helyen a faiskolák kell kijelölünk erre
a célra: azok pedig csaknem mindenütt oly
szők terjedelműek, hogy a legtöbb a törvényes
minimumot, a 400 □ ölet sem üti. Ezen meg-
lévő területet a gyümölcs- és konyhakertezés
csaknem teljesen felveszi s így ez elő szertit
a vármegyénkben felállítandó gazdasági ismételő
iskolák gazdaságtani anyaga jórésben, inkább
a gyümölcs- és konyhakertészetre kell szorí-
tkozozni.

Feltevényül szükséges legalább jársonkint
egy mintagazdasági ismételő iskolát létesíteni
legkevesebb 2 hold területen; gazdasági visz-
onyainknak leginkább megfelelő és a legelész-
rőbb gazdasági eszközökkel felszerelve. Így
meg lenne adva a minta s ezek irányadók
szolgálnának a többi iskolák gazdálkodásának
fokozatát előbbítésénél.

Gyümölcs-termelésiünknek nagyobb mé-
rű fejlesztése érdekében pedig elődhatatlannak
látom egy nagyobb szabású vármegyeyi faiskola
létesítését.

A mi azonban ezek a kérdések megoldás-
t nyerhetnének, tekintettel, hogy vármegyénk
minden községe fel van hiva a gazdasági is-
mételő-iskolák felállítására, a hiszem is, hogy
ezen felhívásnak mindenütt örömmel fognak
elgetni — a faiskolákban való gazdálko-
dásnak gyakorlati beutatóására a következő
modot látom legheyeesebbnek:

Egy 300 □ oles faiskolát veszek alapul,
melynek első feltevéte a jó kerítés, a talaj fel-
rigóztatása és a gyermekek által való kellő meg-
művelése. Ha az megvárja 20 □ ölet hangyunk
megelőle a gyümölcsökterület céljára, 100
□ ölet szakisunk ki konyhakert és kisebb
mezőgazdasági növények termesztésére; ebből
25 □ ölet kiesik utak és ösvényekre.

Konyhakertünkben első sorban azon növé-
nyeket kultálvjuk, melyek a mindennapi eledel-
egészítő részét képezik, azután pedig, a melyek
helyi piacainkon legértékesebben elkelnek. Az
egyedi növények helyét a talaj természeté szer-
intünk megjelölve, a következőképp osszuk
fel a rendelkezésünkre álló 75 □ ölet területet:

Vegyünk káposztának 16 □ ölet, tölí és
nyári muroknak 8, csezlernek és paprikának 3,
paradisomnak 3, salátának 2, paszulyak 4,

görogának 2, hagymának 4, veteménymagvak
üzre 4 és különféle meleg, vagy hideggyaj
részeire is 4 □ ölet. A lenmagardó 25 □ ölet per-
dig legyen törökbuza, burgonya és repa ter-
mesztésre szánva.

Mezőgazdasági növényeink természetét, a
talajajait, szántást, boronálást, hengerezést, trá-
gyázást, a földművelési eszközöket bemutat-
hatjuk valamelyik jobb berendezés gazdaságban.
Az állattenyésztés, melyet különösen kisgaz-
dáink ilyen jövedelmelőző üzhetek, kiváló
figyelmre kell méltítani s az egyes állattaljak és
fajuk szaporítására a jobb módú gazdáinknál
nyílik alkalmuk.

Hogy növényeink minden munkát annál
jobb kedvvel és örömmel végezzenek, az így
nyert természetnek egyhármadát jutalomképen
adjuk nekik.

Igy felosztva és elrendezve faiskoláinkat,
elmeletit tanításunkat a gyakorlati oktatással
helyesen párosítunk; addig is, míg nagyobb ter-
ület és felszerelés állhat rendelkezésünkre s
földművelésünk javítása, állattenyésztésünk fej-
lesztése érdekében gazdasági ismételő-iskoláink
utóré és alapvető munkát végezhetünk.

Gyümölcs- és konyhakertészet, növény-
termelés, földművelés, talajajaitás, állattenyész-
tés, ezeket azokat, melyeket helyes felosztás-
tással a három évfolyamú gazdasági ismételő-
iskolákban kell tárgyalni. Emellett kereszttá-
telek okvetlenül megkívánvát azonban, hogy a
kiszbátot heti óra pontosan betartsassák; a
mi legkézzértebben egy egész nap ismételő
iskolai oktatással lehetne elérni. Továbbá, hogy a
mulasztási kimutatásokban az ismételő tanítelő-
sek nevei mindig kevesebb szor forduljanak elő.

Egy lépszel a cél feltevéte bizonyony
haladattuk, ha ezen így tetsző ölhét, vagyis ha
vármegyénkben mindenik község felállítja a gas-
dasági ismételőiskolát. Főczelünk pedig — me-
lyet egy percig sem szabad szem elől tévesz-
tenünk ez iskolák felállításánál és berendezésénél
— az legyen, hogy a sokszor anyagi gon-
dokkal küzdő székely népünknek jövedelmé
egy fonalat, melynek segítségével ávdemelni szá-
poríthatja s titthon a Kárpátok búsaké hárca-
alát is tisztességes megélhetést biztosíthat ma-
gának. Végül pedig, hogy ezen iskolák üdvös
hatása következtében minél kevesebbbe reduk-
lódjék azok száma, kik haradjának Istenhöz-
zidót mondanak.

Gyerges Mihály.

T Á R C S Z A .

Üdvartartás.

(A Székely-Udvarhelyi erdőtli társulat)

Visszard romjain Hazám dícsősege,
Emléremg a l-kem. Nagy idők emléke,
Felragyó előttem.

Nagy Lajos feynkarot, Látom birnevénkül,
Hatalmat csodálva, Vitéz teitveinket
Hordó a hír szárnya.

Matyás világhíri Tudomány és érény,
Udvarába szállók, Dícsősege, pompa, fény
A mit megcsodálók.

Mit is keressek most Csak romokot látok,
Ós-Buda várában? Akármere járok,
Matyás udvarában...

De most épül ottan Egy opeve várunk,
A királyunk háza Jer háza királyunk
Szép Magyarországra!

Fülei Sz. Lajos.

A hon leányaihoz.

Uj idők feslv virágit
Magyar lányok a míg éltek,
Dusítotték korunkot,
Drága házat szeresétek át
Magyar nőnek honszerelmé
Mindig legszebb ökessége,
Ugy hív virít mint a róza
Savak kelő közegebe.

Tudjátok-e mi a hazá?
A népek közös virága,
Hogy ha bevad az megerzi
Mind én is, minden lány.
Hazányszó s honszerelem,
Oh! mit drága a szép szep e fény!
Legyen tisz és langgál égjen,
Mindem magyar lányunk szíven.

Nézetek a multra vissza,
Mit történt egy evezren át?
Hányszor menté honszerelem
Egyesítélt meg a hazát?
Váitak a kik a hazáért,
Felalozták mindent híven,
S honszerelem csillagát
Égtek gyenge női szíveben.

Oh mert mindig esodát lehet
Az a női honszerelem,
Az a teltre gyújtó szakra
S nyomán mindig áldás terem.

* Szerzőnk saját alá rendezendő költészetéből. Szerk.

Mi szerető szivetekben,
S lalkekben mi az érzők,
Lángoljon a hazatörők,
S szent öltarón égjen mindig.

Ragogyja be lelketeket
A hazának haladásra,
S büszké lévél szem örömet
Honszerelmé al va lassan
Szendőnlőn fel ajkaton
A magyar dal honszerelmé!
Szigetölök szíve lebe, szél
S az mindig fény szor szatok.

Hazánk egy s földje ölj,
Mik annak szíve, udre,
Mik annak szíve, udre,
S csak az igaz honszerelmé, ki
Szíveit, tettei érdemelte.

Áldoztatok a hazáért!
A mult példányok lányok,
S így a jóv nemzedékek
Legyetek ti példájok.
Imn szájlan az ég felé,
S tazzal legyen a lég tele,
Hogy e dicső magyar hazát
Dicsősen s általa hűnnezze be!

Körtész Albert.

